

GAASER BY 22

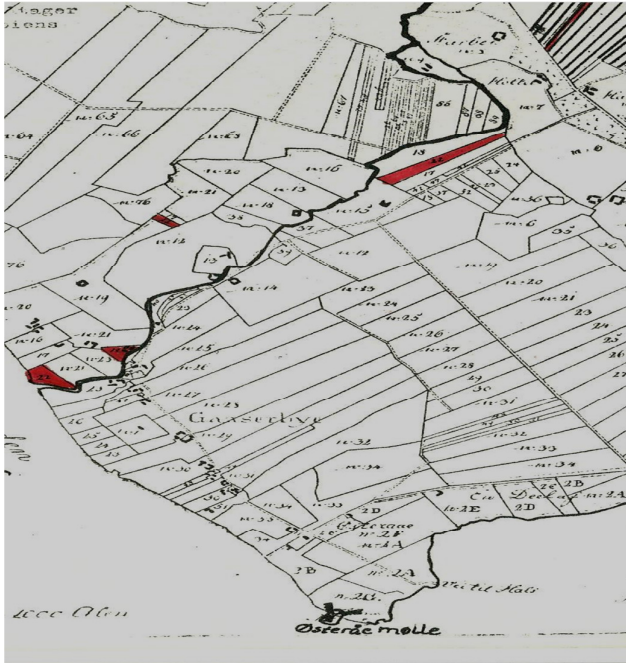

”Smedelodden”

Sønderskovvej 211, 9362 Gandrup.
Matrikel 22a, Gaaser ejerlav, Ø. Hassing sogn
Historien om Gaasers vestre smedje.

JØRN BLADSGAARD LARSEN

'Den gamle Smedelod'

Denne lille ejendom, hvis oprindelse kan føres helt tilbage til matrikuleringen i 1664, lå oprindeligt på vestsiden af Gaaser Å, lige ved vadestedet, der i gammel tid, før broen lidt længere mod nord blev bygget, var brolagt med store kampesten. Dette er mig fortalt af Johannes Andreasen ('Brix Johannes' / 'Murer Johannes') og Karl Ladefoged, der begge vidste god besked om Gaaser i gamle dage. Johannes boede i det gamle bindingsværks hus, der nu

er nedrevet (m. 58), og det gamle vadested var, hvor åen løb forbi i hans baghave.

Kortet herover viser med rødt den del af landsbyens jord, der blev tildelt matr. 22 ved udskiftningen i 1797.

Jorden er fordelt på 4 steder, langt fra hinanden, - lige fra fjorden til Holtet. Disse yderparceller blev efterhånden solgt fra, så der til sidst kun var selve den lille trekant med husene tilbage.

Dette kunne man hverken leve eller dø af, og derfor havde beboerne her udover landbruget et håndværk som bierhverv, - i begyndelsen som træskomænd og senere som smede.

Stedet hørte oprindeligt under Kronen, men blev i begyndelsen af 1700 tallet overtaget af den nye hovedgård, Østeraa, -men hvornår det blev købt til selveje, har jeg ikke undersøgt.

1662. Så vidt jeg kan skønne, er ejendommen nr. 22 på listen over ejendomme i 1662. Fæsteren hedder Chresten Bertelsen. Hartkornet er 1-0-0-0, og stedet betegnes som et hus. Der avles 2 læs hø. Husene er ' ved magt, men forskyldet' (dvs. Velholdte men forgældede).

1664. Fæsteren i nr. 22 på listen hedder nu Niels Pedersen. Stedet benævnes som et boel. Hartkornet er det samme som i 1662, og der skyldes 1. Td. byg. Ejendommen er sammen med alle kronens besiddelser på egnen pantsat af kongl. Majestæt til Stadsøverst Frederik Turesen.

1683. Indledning til markbogen. Ejendommen er stadigvæk ejet af Kronen og er opført som nr. 11 på listen. Tidligere beboet af Christen Bertelsen, men fæsteren hedder nu Tommes Jensen.

1688. Matrikel protokollen nr. 11. Ejer: Kongl. Majestæt, fæster Thomas Andersen. Hartkornet er ændret: Gl. htk. 1-0-0-0, nyt htk. 0-2-3-0.

Marken er 'Munke Haven', - ager 1-3 (ringe havre jord af grå sand og strandsand) og 103 - 104 (Middelmådig byg jord af sand og sort muld). Engbund på denne mands andel: Mosehø 2 læs og 2 knipper.

'Munke haven' var et fald jord østen for Jens Andersens gård (Bødkergaard), hvori Thomas Jensen parteciperer.

Bruges 3 år og hviler 3 år. Efter gødning sås 1. år med byg, 2. Og 3. år med havre. Synet og opmålt fra østen.

1716. Stedet er nu solgt til det nye storgods, Langholt. Fæsteren hedder nu Christen Brix. Hartkornet er stadig 0-2-3-0.

I disse år sker der nogle ændringer i ejendommenes hartkorn, og Chresten Brixen er muligvis også fæster af matr. 17a (ny matr.)

1789. Stedet er nu solgt fra Langholt til Østerå og hartkornet er ændret til 0-1-3-1. Fæsteren hedder nu Peder Nielsen, kaldet 'Bittemand'.

Folketælling 1787.

Peder Nielsen "Bittemand", husbond, 52 år, gift 2. gang, bonde og gårdboer. Ane Andersdatter, madmoder, 40 år, gift 1. gang

Folketælling 1801.

Peder Nielsen "Bittemand", mand, 66, 2. ægteskab, bonde og gårdboer. Ane Andersdatter, hans kone, 55 år, 1. ægteskab. Maren Christensdatter, 14 år, tjenestepige.

Smedeloddens placering i landsbyen. Der var en smal stribe jord på den anden side af åen. Det var fælles byjord, og her kom den senere smedje til at ligge.

I året 1801 lader ejeren af Østerå både selve hovedgården og alle tilhørende fæstegårde syne og vurdere til brandforsikring.

<p>26. Et Sted beboes af Peder Nielsen. Bittemand</p> <p>a) Stuehuset i Øster, 8 Fag, 8 alen dyb, ege under- og fyrre overtømmer, klinede vægge og stråtag til stue, kammer og køkken, med loft, vinduer og døre, med Jern Bilægger, Kakkellovn samt Ildsted med Lerbue, og Bageovn af Ler. 60.</p>	
<p>b) Det vester hus, 12 Fag, 9 1/2 alen dyb, ege under- og fyrre overtømmer, klinede vægge og stråtag til stald og lade. 40.</p>	<p>100.</p>
<p>Siger 200 Rigsdaler.</p> <p>Er forsvarlig mod Ildfare, og har ikke tilforn været forsikret.</p>	
<p>U. Skriver.</p> <p>Branddirektør.</p>	<p>Jens Sørensen. Joh. Nielsen.</p> <p>Bygmester.</p>

Et sted beboes af Peder Nielsen Bittemand

a) Stuehuset i øster, 8 fag, 8 alen dyb, ege under- og fyrre overtømmer, klinede vægge og stråtag til stue, kammer og køkken, med loft, vinduer og døre. En jern bilægger kakkellovn, samt ildsted med lerbue, og bageovn af ler. Sum 60 Rigsdaler

b) Det vester hus, 12 fag, 9 1/2 alen dyb, ege under – og fyrre overtømmer., klinede vægge og stråtag til stald og lade. Sum 40 Rigsdaler

Er forsvarlig mod ildfare, og har ikke tilforn været forsikret.

Folketælling 1834.

Chresten Nielsen, 36, gift, træskomand.
Johanne Marie Mikkelsdatter, 32, gift, hans kone.
Johanne Christensdatter, 44, gift, inderste & daglejer.
Jens Chr. Madsen, 10, hendes søn.

Folketælling 1840.

Peder Martin Pedersen, 35, gift, husmand & træskomand.
Maren Christine Rasmusdatter, 31, gift, hans kone.
Peter Pedersen, 4, deres barn.
Johanne Christensdatter, 48, enke, inderste (bor til leje), lever af håndarbejde.
Jens Christian Madsen, 16, hendes søn, nyder almisse.

På et tidspunkt bliver ejendommen købt af familien Ravn, der kom til Ravnsgaard (matr.16a). De var smede og oprettede smedje i ejendommen (matr.22a). Indtil da havde der været smedje i matr. 42, - det husmandssted, der senere blev købmandsgård. Omkring 1865 blev ejendommen helt nedlagt, og Gaaser bymænd måtte selv skaffe sig en ny smed.

Folketælling 1850.

Jens Christensen Ravn, 33, gift, født i sognet, smed & husmand.(søn af Chresten Ravn i 16a)
Maren Kirstine Mortensdatter, 30, gift, fra Ulsted, hans kone.
Karen Marie, 4, født i sognet.
Christen, 2, født i sognet. Deres børn.

I en hartkornsekstrakt af 1844 står:

Ejer Chresten Larsen (Ravn), Smed, matr.16a.
De 2 ejendomme, 16a, "Ravnsgaard", og 22a, havde samme ejer. En søn, Jens Ravn, overtog matr. 22 med smedeforretningen og en anden, Peder Ravn, matr.16 som gårdmand. Htk. -/7/2/2½.

Folketælling 1855.

Jens Ravn, 37, gift, f. i Ø.H., smed.
Maren Kirstine Mortensdatter, 35, gift, f. i Ulsted, hans kone.
Karen Marie, 9, Ø.H.
Christen, 7, Ø.H.
Maren Kirstine, 4, Ø.H.
Ole Christian, 3, Ø.H.

Folketælling 1860.

Jens Ravn, 42, gift, i sognet, smed.

Maren Kirstine Mortensdatter, 40, gift, Ulsted, hans kone.

Karen Marie, 13. (fik søn, Jens Ravn, u. ægteskab, skræddermester i V. Hass).

Christen, 11.

Ole Christian, 7.

Maren Kirstine, 9.

Peder, 3.

Udøbt drengbarn, 1. (Søren Esben Ravn, gårdmand & tømmersmand på Holtet).

Omkring 1865 nedlægges ejendommen 22a på vestsiden af åen, og Jens Ravn og familien flytter fra Gaaser.

Måske har bymændene derfor slået sig sammen for at skaffe sig en ny smed, som måske i begyndelsen har benyttet husene og den gamle smedje på vestsiden af åen.

Den nye smedje skulle nu opføres på et smalt stykke jord på østsiden af åen mellem åen og landevejen. Det er byjord og det sælges af Gaaser bymænd til den nye smed. Om han fik bygget ny smedje eller om han blev i den gamle er uvist. Han var en ældre mand, der stammede fra Hørmested, men som har arbejdet i Horsens og senere i Vester Hassing.

Folketælling 1870.

Anders Christen Christensen, 60, gift, Hørmested, smed.

Ane Kirstine Christensdatter, 47, gift, Vrendsted, hans kone.

Chr. Severin Andersen, 17, Horsens. Deres børn.

Karen Marie Andersen, 10, V. Hassing.

Allerede 10 år efter stod bymændene i Gaaser igen uden smed, idet den gamle havde nået pensionsalderen.

Realiaprotokollen Folio 527 fortæller, at Gaaser bymænd den **4. juni 1875** skødede matr. 22e (byjorden) og 24i (husene til den gamle gård nr. 24, der var blevet splittet i 1870) til Gotfred Christensen, der var ny bysmed.

Smedemester Gottfred Christensens familie.
Øverst fra venstre: Smed Gottfred Christensen, hans kone Kirsten Marie Christensen, smeden og hans kone ca. 1920 med datteren Anna, f. i Gaaser 1881 og datteren Christine Marie Christensen, f. i 1886.

1. Gottfred Christensen fik den 4. juni 1875 skøde på matr. 22e (gammel byjord) og matr. 24 i (resterne af gården 24a) af Gaaser Bymænd. Skødet lyst 9. juli 1875. Han har formentlig bygget smedjen og imens med familien boet i matr. 24i. Denne gård blev slagtet og splittet ved auktion efter ejerens død i 1870.

Folketælling 1880:

Gotfred Christensen, 32 år, Jerslev, smed,
Marie Christensen, 36 år, Lendum, hans kone.
Alfred Christensen, 10 år, Ane Katinka Christensen 8 år, Carl Christensen 6 år, Valdemar Christensen 4 år, Niels Anton Christensen 1 år.

Folketælling 1890: Alle børnene fra 1880 + 4 nye. Anna Christensen 9 år, Josefine Christensen 6 år, Christian Christensen 5 år, og Christine Christensen 3 år.

Der har været grøde i smedefamilien, men der har åbenbart ikke været helt så meget gang i forretningen, for allerede 6 år efter købet sælger smeden stedet til naboen, gårdejer Peder Larsen "Laden" fra 23a og fortsætter herefter som lejer.

2. Peder Larsen (matr. 23), skøde af Gottfred Christensen, dat. 24. juni, lyst 1. juli 1881.

3. Jens Larsen Jepsen, (naboen i 42a) skøde af Peder Larsen, dat. 28. nov., lyst 4. dec. 1896. Er det her Gotfred Christensen stopper?

4. Simon Peter Holm, Mageskifteskøde af Jens Larsen Jepsen, dat. 14., lyst 25/2 1898.

5. Peder Jensen, skøde af Simon Peter Holm, dat. 3., læst 9. dec. 1898.

Ved folketællingen i 1901 står stedet tomt. Måske har det noget at gøre med, at der ved "Vadet" (32c) nu er kommet en ny smedemester, Johannes Andersen, der før var smed på Østeraagaard. Han kom til sognet i 1891 og startede "Østre Smedje". I nabohuset (51e) boede en anden smed, der kom til sognet i 1900. Kan det være grunden til at Gotfred Christensen stoppede sin virksomhed og flyttede fra "Vestre Smedje".

6a. Niels Chr. Pedersen Ladefoged, skøde af Peder Jensen på smedien. Dat 16. aug. 1902, lyst 20. feb. 1903.

6b. Niels Chr. Pedersen Ladefoged, Skøde af Peder Chr. Christensen "Ravn" (16a) på matr. 22e. Dat. 13 dec. 1902, lyst 20. feb. 1903.

6c. Niels Chr. Pedersen Ladefoged, skøde af Lars Larsen "Laden" på matr. 24i. Dat. 13 dec. 1902, lyst 20. feb. 1903.

7. Lars Chr. Larsen "Laden" (søn fra 23a), mageskifteskøde af Niels Ladefoged, dat. 13. dec. 1902, lyst 20. feb. 1903. (Niels Ladefoged flyttede til matr. 44)

8. Peder Chr. Larsen "Laden", skøde af Lars Chr. Larsen "Laden", dat. 21. nov. 1903, lyst 22. juli 1904.

Smedefamilien foran smedjen, matr. 22. Fra venstre datteren Dora (f.7/12 1906, datteren Mary (f. 25/6 1903), konen Jensine Poulina Sørensen (f. 31/3 1871) og smed Carl Sørensen (f.28/8 1864). Billede fra ca. 1916.

9a. Carl Sørensen, skøde af Peder Larsen på matr. 22e og 22i. dat. 7. feb., lyst 13. sept. 1907. Familien kom til Gaaser i 1906 (folketælling 1911) Carl Sørensen var smed, og hermed genåbnedes den "Vestre Smedje". Han arbejdede dog mest for Mathis Chr. Gade (Gåe Kresten), der startede stor tømrervirksomhed med mange svende i naboejendommen 24i.

9b. Carl Sørensen, skøde af Jens Peter Ravn (16a) på matr. 22f, lyst 3/5 1907.

10. Smedemester Jens Jacob Als, betinget skøde 17/4 1941, endeligt skøde 16/9 1941.

11. Følgende er fortalt af Sofus Hågensen:

Sofus Ingolf Valdemar Hågensen, f. 16/9 1918 i Nr. Snede. Gift den 9/11 1941 i Nr. Snede med Karla Kristine Søe, f. Pedersen, f. den 13/12 1915 i Dronninglund.

Smed Hågensen kom til Gaaser den 3. sept. 1943 fra Hvoruptorp, hvor han var herregårdssmed. Forkarlen på godset havde tjent hos Thomas Klem på Vestergaard i Gaaser, og han fortalte, at Gaaser lige var stedet for en rask ung smed med mod på at arbejde. Gaaser smed hed dengang Jens Carl Als, og hans forretning gik ikke særligt godt, og mange gaaserboere fik deres arbejde lavet hos smeden på Holtet, der før havde haft en smedje længere østpå i Gaaser (ved Vadet). Smedjen i Gaaser var billigt til salg, men den var for lille, og der var ingen udvidelsesmuligheder, så Hågensen var ikke interesseret i køb, men nøjedes med at leje. Hans første smedelærling, som han overtog fra smed Als, hed Steffen Koch, - han fulgte så at sige med i handelen. En dag i foråret 1946 sagde lærlingen så til mester, at hans bedstemors hus i Gaaser (matr. 25f, Sønderskovvej 199) var sat til salg. Dette hus lå bedre, og der var større plads, så man enedes hurtigt om en handel, og her kom den nye Gaaser Smedje til at ligge. Inden flytningen fødtes datteren Jytte Søe Hågensen, f. 17/9 1945.

Denne bedstemoder hed Kirsten Koch. Hun var enke efter gamle Steffen Koch på Øster Møllergaard. Hendes søn Thomas Koch, der bestyrede gården efter faderens død, var hård til flasken, og han satte gården over styr og flyttede derefter til Frederikshavn. Gamle Kirsten Koch, der var søster til Lars Larsen "Laden", flyttede nu sammen med sønnesønnen Steffen til huset (25f), der hørte sammen med Aagaard (23a & 25a), der ejedes af broderen.

Fra 1946 er der ikke mere smedje i 22e, som herefter er et almindeligt, jordløst hus.

Folketælling 1986.

Svend Toft Christensen, f. 1/6 1918 i Storevorde.

Folkepensionist, fhv. arbejdsmand.

Lily Toft f. Jensen, f. 6/4 1923 i Ulsted.

Folkepensionist, fhv. kogekone.

Solgte til næste ejer i 1998

Gaasers kogekoner fra venstre: Lily Toft, Signe Larsen og Agathe Thomsen.

Folketælling 2012.

Lars Hirsch, f. 27/1 1964 i Aalborg, selvstændig.

Malene Mrzyglod, 14/3 1969 i Odense, lærerinde.

Sebastian Mrzyglod, f. 19/2 1998 i Ø. Hass. sogn, skoleelev.

Johanne Mrzyglod, f. 21/4 2004 i Ø. Hass., skoleelev.

Karoline Mrzyglod, f. 10/7 2006 i Ø. Hass.

Katrine Mrzyglod, f. 28/10 2010 i Ø. Hass.

Det gamle Bindingsværkshus, Sønderskovej 209, matr. 58, er nedrevet og fjernet, og grunden er lagt til smedelodden.

Hilsen fra Gaaser

Gaaser set fra nord. Øverst ca. 1980. Nederst ca. 1910

Vejle, den 03.07.95

Kære Jørgen Larsen !

Mange tak, fordi jeg i påsken måtte kigge ind til dig og få de fine oplysninger om min farmors barndomshjem i Gaaser. Det var jo smeden Gottfred Christensen og hustru Kirsten Marie Christensen. Min farmor var Christine Marie Christensen, f. 20. okt. 1886, d. d. 27. okt. 1918 i Silkeborg. Hun fik udover min far Chr. Sørensen tre andre drenge med sin mand Olaf Jensenius Sørensen, f. i Nykebing Mors, d. 7. juni 1886, d. i Silkeborg aug. 1967.

Jeg er meget glad for dit borte og Gaaser-billede og for dine gamle oplysninger. Hvis du er interesseret i at købe billedet af Gaaser, vil jeg meget gerne købe det af dig.

Nu har jeg endelig fået tid til at affotografere nogle af mine gamle familiabilleder, og jeg sender dig nogle aftryk, som du må få, og måske kan du bruge dem, hvis du skriver mere om Gaaser.

Med venlig hilsen

Birger Sørensen

Birger Sørensen

Mellemvej 7

7120 Vejle B

7120 Vejle B

Tlf.: 75 81 45 77

Gammelt billede, der viser en smed og hans svend i arbejde. Billedet er ikke fra Gaaser.